

WERKbedrijf

Februari 2010

Brancheschets Agrarische sector

Brancheschets Agrarische Sector

Afdeling Arbeidsmarktinformatie,

Redactie: Rob de Munnik, Marijke Oosterhuis & Niek Veeken

Landelijk Bedrijfsadviseur voor de Agrarische sector.

Jacques Janssens, tel. 0207515054 (06-50238758)

Jacques.janssens@cwinet.nl

1. Structuur van sector Landbouw en Visserij

De sector Landbouw en Visserij omvat (SBI 1993) de deelsectoren:

- Akkerbouw
- Tuinbouw
- Fokken en houden van dieren
- Gemengde landbouwbedrijven¹
- Hoveniersbedrijven
- Dienstverlening t.b.v. agrarische sector
- Bosbouw, Visserij enz.

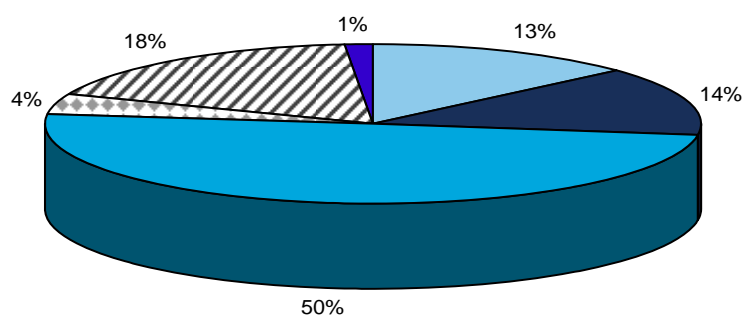
Bron CBS

2. Bedrijven en banen van werknemers in de agrarische sector

Tabel 1 Aantal bedrijven naar deelsector 2009		
Deelsector	Aantal bedrijven	Aandeel percentage
Akkerbouw	12.260	13%
Tuinbouw	13.100	14%
Fokken/houden van dieren	46.075	50%
Gemengd bedrijf	3.715	4%
Hoveniersbedrijven/ dienstverlening	16.375	18%
Bosbouw/visserij enz	1.220	1%
Totaal	92.745	100%

Bron: CBS Statline, 2009

Afbeelding 1 Verdeling bedrijven agrarische sector 2009

- Akkerbouw 13%
- Tuinbouw 14%
- Fokken/houden van dieren 50%
- Gemengd bedrijf 4%
- Hoveniersbedrijven/ dienstverlening 18%
- Bosbouw/visserij enz 1%

Bron: CBS Statline, 2009

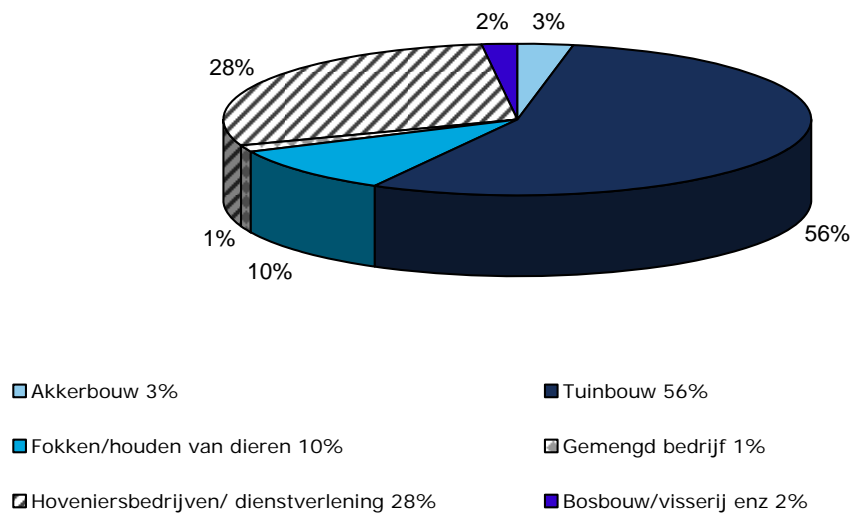
¹ Gemengd bedrijf is een akker- en of tuinbouw bedrijf in combinatie met het houden van dieren.

- In de agrarische sector zijn ruim 92.000 bedrijven actief.
- Het grootste aantal bedrijven legt zich toe op fokken en houden van dieren (ruim 46.000), gevolgd door hoveniersbedrijven en tuinbouw (resp. 16.000 en 13.000).
- Ten opzichte van 2006 is het aantal bedrijven in tuinbouw en akkerbouw sterk teruggelopen (resp. 13% en 10%). Bij de hoveniers en dienstverleners is sprake van een stevige groei (25%) in de periode 2006-2009.

Tabel 2 Aantal banen naar deelsector 2008		
Deelsector	Aantal bedrijven	Aandeel percentage
Akkerbouw	3.900	3%
Tuinbouw	66.900	55%
Fokken/houden van dieren	12.300	10%
Gemengd bedrijf	1.800	1%
Hoveniersbedrijven/ dienstverlening	34.800	28%
Bosbouw/visserij enz	2.500	2%
Totaal	122.200	100%

Bron: CBS Statline, 2008

Afbeelding 2 Verdeling banen agrarische sector 2008

Bron: CBS Statline, 2008

In bovenstaande figuur is goed te zien dat in de sector fokken en houden van dieren er veel zelfstandigen actief zijn aangezien er veel bedrijven zijn en relatief “weinig” banen. In de sectoren akkerbouw en gemengd bedrijf geldt hetzelfde. In de tuinbouw en hoveniersbedrijven is het tegenovergestelde het geval. Er zijn juist veel banen en relatief minder vestigingen. In totaal telt de agrarische sector 122.000 banen.

3. Beroepsbevolking in de agrarische sector naar geslacht, leeftijd en opleiding

In tabel 3 worden de kenmerken geslacht, leeftijd en onderwijsniveau van de beroepsbevolking in de agrarische sector weergegeven.

Tabel 3 Beroepsbevolking Landbouw naar kenmerken		
	Landbouw (%)	Alle sectoren (%)
Geslacht		
Mannen	73%	57%
Vrouwen	27%	43%
Leeftijd		
15-29 jaar	19%	22%
30-49 jaar	50%	54%
50-65 jaar	31%	24%
Onderwijsniveau		
Lager onderwijs	37%	24%
Middelbaar onderwijs	53%	44%
Hoger onderwijs	10%	32%

Bron: ROA, de arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2014

- De landbouw is in sterke mate (nog steeds) een mannensector.
- Qua leeftijdsopbouw wijkt de landbouwbranche af van het gemiddelde: in vergelijking met het totaal van alle sectoren zijn er minder jongeren en 30-49 jarigen werkzaam en meer 50+ers. Daarnaast vertoont het aandeel jongeren de afgelopen jaren een dalende tendens.
- Qua opleidingsniveau is de branche minder geschoold dan in het totaal van alle sectoren het geval is. Er zijn meer mensen werkzaam met lagere en middelbare opleidingen en in vergelijking met het totaal van alle sectoren is er een zeer sterke ondervertegenwoordiging van de hogere opleidingen.

4. Opleidingen en beroepen

In tabel 4 worden de opleidingen weergegeven die gangbaar zijn in de Landbouw en in tabel 5 de meest voorkomende beroepen. De opleidingen in tabel 4 zijn opleidingen die frequent worden gevolgd voor een baan in de landbouw, echter het aantal baanopeningen en de instroom schoolverlaters hebben niet alleen betrekking op de landbouwbranche maar op alle sectoren.

Tabel 4 Opleidingen in de Landbouw						
Opleidingen in de landbouw	Aandeel	Verwachte baanopeningen tot 2014	Verwachte instroom schoolverlaters tot 2014	Knelpunten personeelsvoorziening in 2014	Arbeidsmarkt-perspectief	
MBO ¹ voeding, natuur en milieu	25%	21.300	15.200	groot	goed	
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	9%	8.700	13.800	geen	matig	
VMBO theoretische leerweg	8%	138.600	47.100	groot	goed	
Basisonderwijs	6%	40.500	118.200	geen	slecht	
MBO groene ruimte	5%	6.000	6.900	enige	redelijk	
HAVO/VWO	5%	166.000	133.300	enige	goed	
VMBO verzorging	4%	41.100	36.200	enige	redelijk	
MBO administratie en logistiek	3%	25.400	36.500	vrijwel geen	matig	

Bron: ROA, de arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2014

- Voor de grootste opleidingstype in de landbouw, MBO voeding, natuur en milieu, ontstaan er meer baanopeningen tot 2014 dan er schoolverlaters zijn. De verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening in 2014 zijn dan ook groot en het arbeidsmarktperspectief voor schoolverlaters is goed.

Tabel 5 Beroepen in de Landbouw			
Beroepen in de landbouw	Aandeel	Verwachte baanopeningen tot 2014	Knelpunten personeelsvoorziening in 2014
Agrarische bedrijfshoofden	47%	0	enige
Agrarische arbeiders	26%	17.700	vrijwel geen
Landbouwmachinebestuurders en vissers	4%	1.600	enige
Agrarische hulparbeiders	3%	2000	enige

Bron: ROA, de arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2014

- In de meest voorkomende beroepen in de agrarische sector worden weinig personele problemen verwacht. De agrarische bedrijfshoofden zijn eigenaren van een bedrijf en derhalve komen daar geen baanopeningen voor.
- Dit betekent dat de verwachte grote personele problemen van de opleiding MBO voeding, natuur en milieu niet in de landbouwbranche zitten, maar in andere sectoren.

De algemene conclusies uit het onderzoek van ROA² voor de agrarische sector zijn:

- het aandeel VMBO, HAVO/VWO en Basisonderwijs daalt ten gunste van een stijging van MBO.
- het aandeel van de agrarische hulparbeiders neemt af.

5. Verwachtingen en prognoses

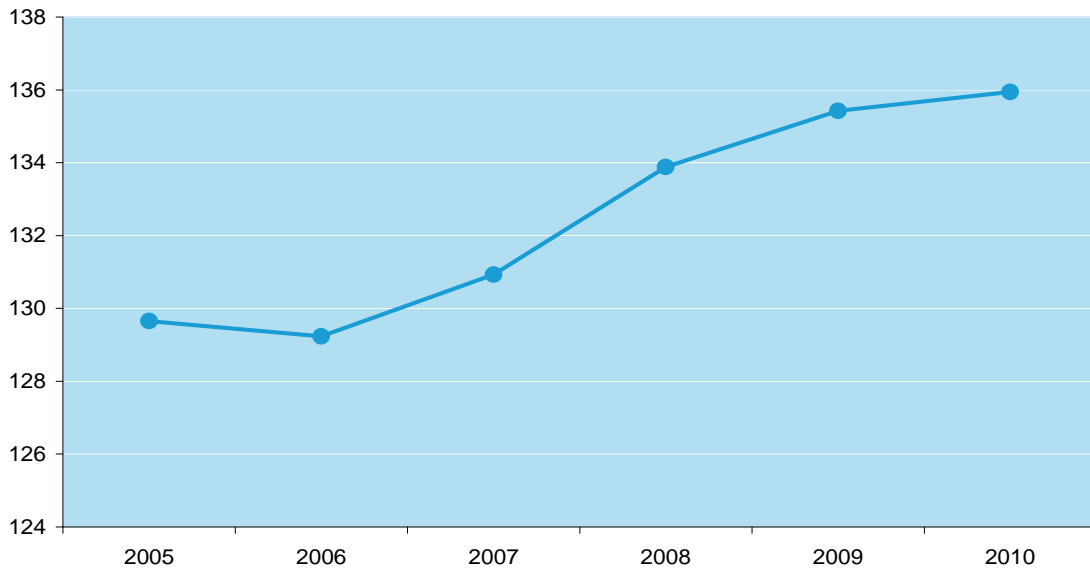
Door UWV-Werkbedrijf zijn in 2009 prognoses opgesteld. Door de snel veranderende economische situatie is het zaak de ontwikkeling van de werkgelegenheid en vacatures met enige voorzichtigheid tegemoet te treden.

Albeelding 3 laat zien dat de werkgelegenheid in de Landbouw en Visserij voor dit jaar er gunstig uitziet. Ondanks een behoorlijke recessie presteert de landbouw relatief goed. De reden daarvoor is dat de landbouw gekoppeld is aan eerste levensbehoeften en deze zijn veel minder conjunctuurgevoelig dan andere producten.

² Onderzoek De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2014

Afbeelding 3

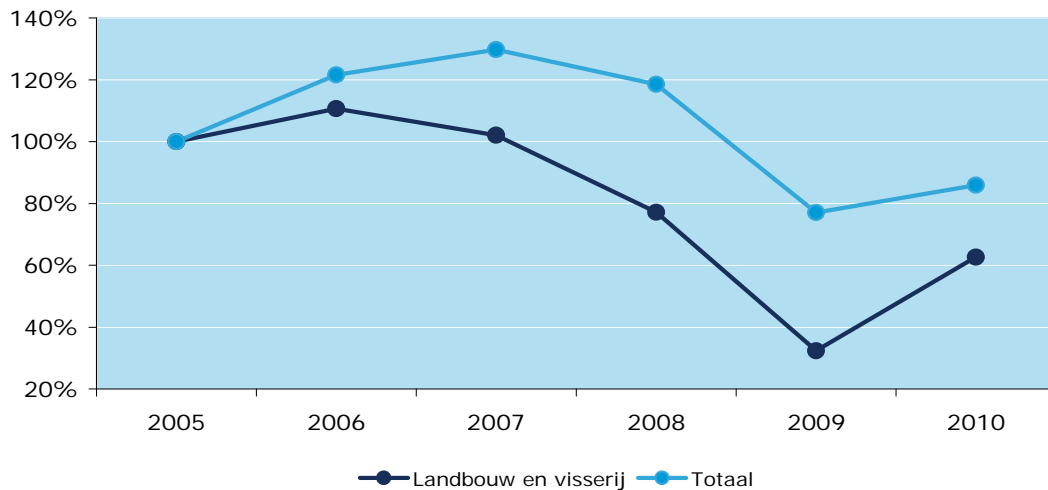
Ontwikkeling banen Landbouw en Visserij (x1000)

Hieronder wordt de vacatureontwikkeling ten opzichte van het peiljaar 2005 afgezet ten opzicht van de totale vacatureontwikkeling in alle bedrijfssectoren. Hieruit blijkt dat de sector minder vacatures heeft dan in peiljaar 2005. Na een sterke terugval in 2009 zal de situatie in 2010 verbeteren.

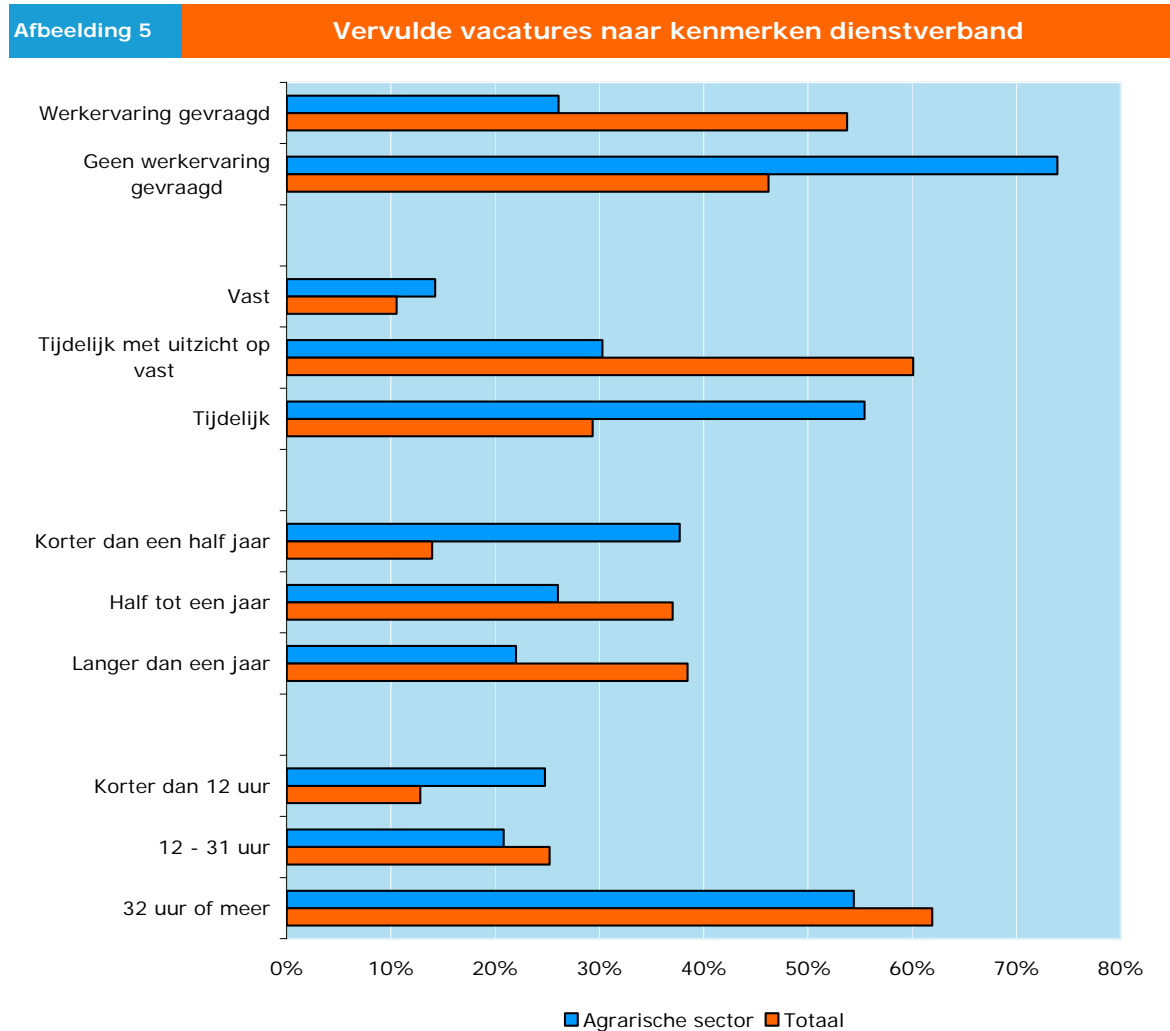
Afbeelding 4

Ontwikkeling van vacatures Landbouw (2005=100)

6. Vacatures in 2009

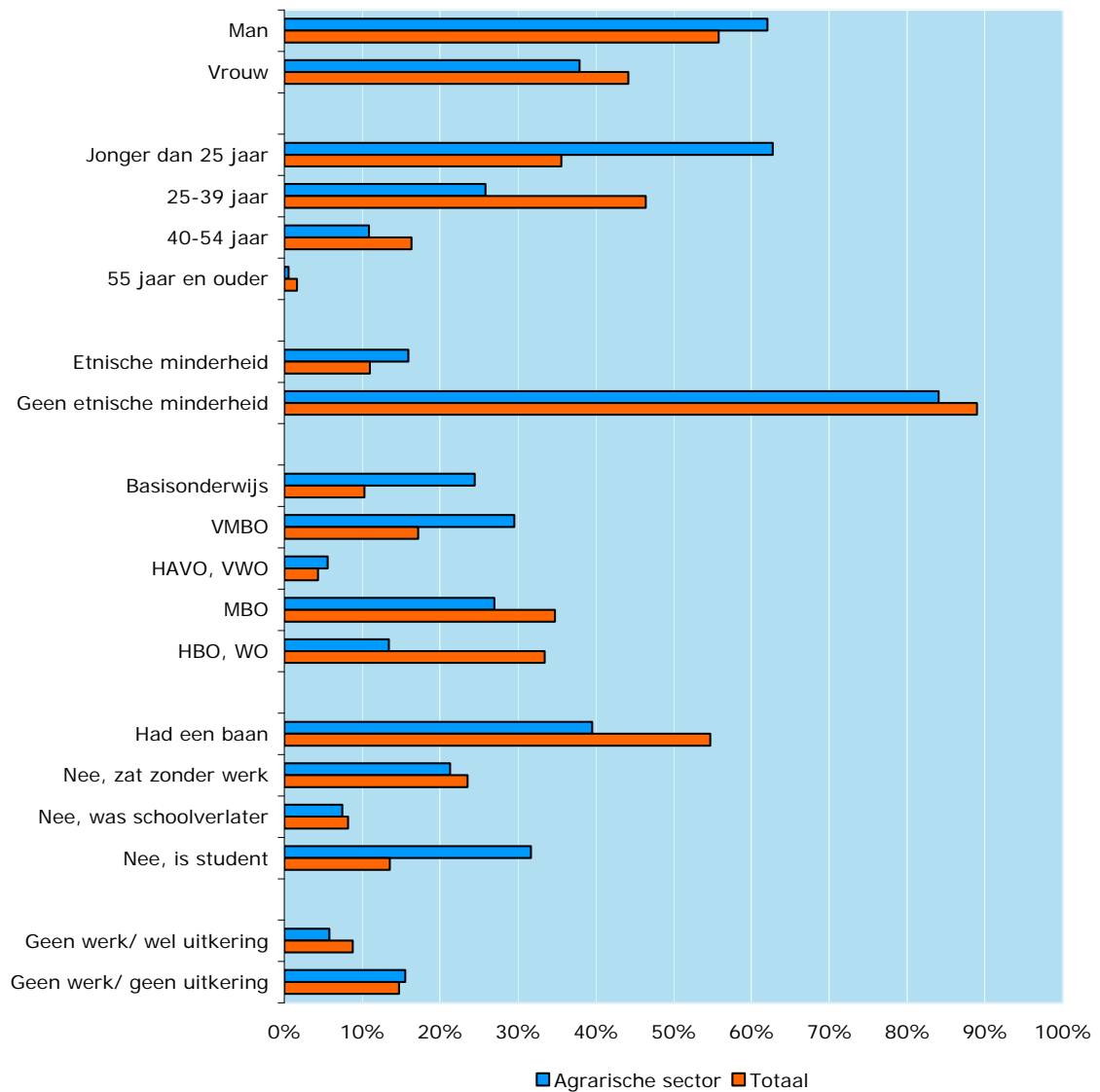
Uit het UWV onderzoek "Vacatures in Nederland 2009"³ is af te leiden dat 5% van de vervulde vacatures in Nederland afkomstig is uit de agrarische sector. Het gaat om circa 45.000 vacatures. In afbeelding 5 en 6 staat de agrarische sector en het totaal voor alle branches weergegeven.

Uit afbeelding 5 blijkt dat:

- Er verhoudingsgewijs veel vacatures zijn waarvoor geen ervaring is vereist;
- Het werk veelal op tijdelijke basis is;
- Vaker dan gemiddeld voor korte duur is;
- Het relatief veel dienstverbanden zijn voor minder dan 12 uur.

³ De resultaten van dit onderzoek hebben betrekking op de gehele Nederlandse vacaturemarkt

Uit afbeelding 6 blijkt dat er in de agrarische sector:

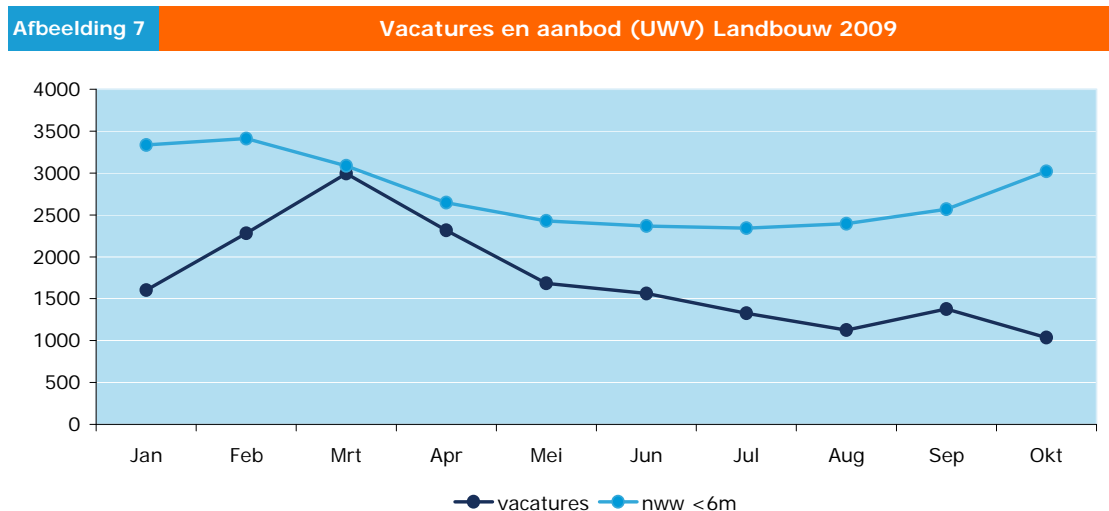
- Meer mannen worden aangenomen;
- De aangenomen kandidaten vaak jonger zijn dan 25 jaar;
- 5% meer etnische minderheden worden aangenomen dan totaal;
- Relatief meer mensen met basisonderwijs of VMBO worden aangenomen;
- 31% van de aangenomen personen student is.

7. Vraag en aanbod

Tabel 6		Top 20 vacatures en NWW <6 maanden	
December 2009		Vacatures	NWW < 6 maanden
Agrarisch seizoenskracht groente en fruit		205	293
Medewerker hoveniersbedrijf		195	268
Groenvoorziener (plantsoenen en parken)		141	34
Medewerker landbouw		80	217
Medewerker bloemen- en plantenteelt		69	78
Medewerker groenvoorziening (plantsoenen en parken)		69	358
Medewerker groenteteelt		52	33
Agrarisch seizoenskracht bloemen en planten		31	47
Medewerker dier- en veehouderij		20	210
Medewerker boomkwekerij		15	31
Onderhoudsmedewerker recreatievoorzieningen		13	24
Boomverzorger		13	38
Voorman groenvoorziening (plantsoenen en parken)		13	23
Wijkbeheerder (groenvoorziening)		13	28
Dierenverzorger		12	81
Medewerker bos- en natuurbeheer		10	3
Eerste bloembinder		10	4
Medewerker bodemonderzoek en -saneringen		7	171
Hulpkracht dier- en veehouderij		7	36
Agrarisch seizoenskracht		7	8

- Uit tabel 6⁴ blijkt dat de meeste ingediende vacatures bij het UWV Werkbedrijf zijn voor agrarische seizoenskracht groente en fruit, medewerker hoveniersbedrijf en groenvoorziener.
- De krapte op de arbeidsmarkt hangt niet alleen af van het aantal vacatures, maar ook van het actuele aanbod dat beschikbaar is voor deze vacatures. Voor de top 3 vacatures geldt dat er relatief weinig NWW direct beschikbaar zijn.
- De totale agrarische markt kan als ruim getypeerd worden

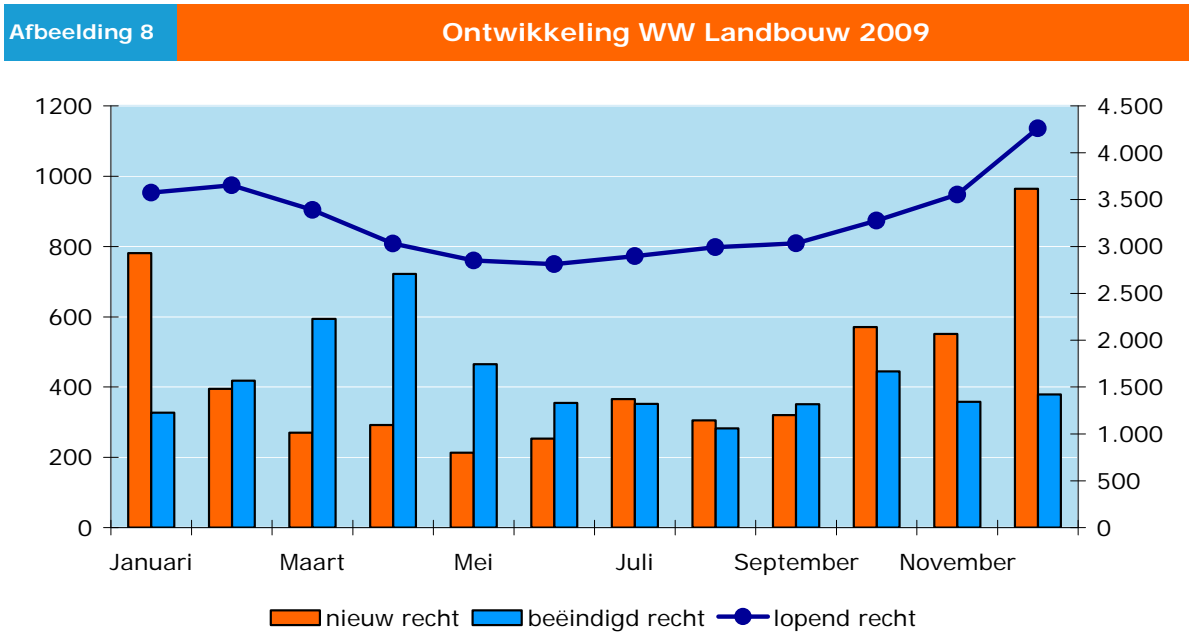
Hieronder is het verloop van de bij het UWV WERKbedrijf geregistreeerde vacatures en werkzoekenden in de landbouw in het afgelopen jaar te zien. In het begin van het jaar waren er veel werkzoekenden en minder vacatures, vervolgens in maart waren het aantal vacatures en werkzoekenden ongeveer gelijk. Daarna namen de vacatures af en in het najaar neemt het aantal werkzoekenden weer toe.

⁴ Voor actuele vraag- en aanbodcijfers zie branchemonitorpagina op Intranet.

8. Ontwikkeling WW uitkeringen 2009

De instroom en uitstroom in de WW loopt doorgaans in de pas met de economische ontwikkeling. Hieronder is het beeld van de ontwikkeling van de WW rechten in de landbouw over 2009 te zien. De linker as geeft de waarden voor de in- en uitstroom, terwijl de rechter as de totaal stand geeft. De instroom daalt snel in het vroege voorjaar om in het najaar weer op te lopen. De piek in de uitstroom ligt in april. Een duidelijk seizoenspatroon waarbij de stand een golf vertoont met een dal in de zomer en een (kleine) piek in de winter. De hier gepresenteerde ontwikkeling komt sterk overeen met de ontwikkeling van het NWW < 6 mnd die getoond wordt in afbeelding 7.

9. Links

www.lei.nl

Onderzoeksinstituut voor de gebied van landbouw, tuinbouw, visserij, bosbouw enz.

www.stagemarkt.nl

Informatie over stages en leerbanen

www.cbs.nl

Doorklikken naar statline voor meer statistische gegevens van CBS

http://www.ez.nl/Onderwerpen/Meer_innovatie/Nederland_Ondernemend_Innovatieland/Duurzame_Agro_en_Visserijketens

Informatie over innovatie in agro- en visserijketens

Arbeidsmarkt informatie van Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (KBB's)

- trends http://www.kansopwerk.nl/templates/mercury.asp?page_id=1473

- rapporten http://www.kansopwerk.nl/templates/mercury.asp?page_id=1475